

TAPPAUS MAKROPULOS

TAPAHTUMAT

I näyttös

Kolenatyn asianajotoimisto. Konttoristi Vitek on parhaillaan käsittelemässä Prus ja Gregor sukujen välisiä satavuotisen perintöjutun asiakirjoja, kun sukunsa viimeinen jäsen Albert Gregor saapuu toimistoon. Vitek ei voi antaa Loukovin maatilaa ja kadonnutta testamenttia koskevassa asiassa lopullisia tietoja. Albert Gregor jää siten odottamaan asianajaja Kolenatya.

Vitekin tytär Christa tulee toimistoon uneksien suuren laulajattaren urasta, sellaisesta kuin äskettäin esiintynyt oopperalaulajatar Emilia Marty. Toimistoon tulevatkin nyt asianajaja Kolenaty ja laulajatar Emilia Marty, joka on kiinnostunut äskenmainitusta perintöasiasta. Hän tuntee tietävän siitä merkillisiä yksityiskohtia jopa salaperäisen testamentin kätköpaikan. Taloudellisissa vaikeuksissa oleva Gregor huomaa, että vain Emilia Marty voi hänet pelastaa perikadosta ja hän kehoittaa Kolenatya viipymättä etsimään asiakirjaa Prusin maatilán kaapista. Emilia Martyyn ihastunut Gregor haluaa tietää, miksi laulajatar on valmis häntä auttamaan perintöasian selvittämiseksi ja tunnustaa hänelle rakkauttansa. Emilia Marty nauraa hänelle ja kertoo olevansa kiinnostunut vain samassa kansiossa olevista eräistä toisista asiakirjoista. Gregor lupaa ne hänelle toimittaa.

Kolenaty tulee mukanaan parooni Jaroslav Prus, asian vastapuoli. Testamentti on löytynyt. Prus ei kuitenkaan halua luovuttaa asiakirjaa ennenkuin se on virallisesti valvottu oikeudessa. Emilia Marty esittää tällöin asiakirjan, joka poistaa kaikki epäilykset sen oikeellisuudesta.

II näyttös

Näyttämö oopperaesityksen jälkeen. Siivooja ja näyttämömiest kustelevat Emilia Martyn äskeisestä esiintymisestä ja juoruilevat hänestä. Heidán mentyään tulevat Christa ja parooni Prusin poika Janek näyttämölle. Prus tulee yllättäen ja Emilia Marty Vitekin ja Gregorin kanssa. Marty heittää lattialle Gregorin antamat kukat, nöyryyttää häntä ja loukkaa Christaa. Entinen operettitenori, raihnainen elostelija Hauk-Schendorf ilmestyy paikalle ja väittää, että Emilia Marty on hänen nuoruudenrakkautensa espanjalainen laulajatar Eugenia Montez. Emilia Martyn reaktio on hämmästyttävä. Hän kehoittaa ukkoa suutelemaan häntä.

Jatkuu sivulle 4

Tämän omituisen tilanteen jälkeen lähettää Emilia Marty koko seurueen pois, paitsi Prusia. Tämä tiedustelelee tietääkö laulajatar jotain arvoituksellisesta laulajatar Elian MacGregorista, joka yli sata vuotta sitten eli yhdessä testamentin laatijan kanssa ja synnytti tälle aviottoman pojan Ferdinand Gregorin, sillä juuri tästä lähtien on perintöjuttua ajettu tuloksettomasti. Prus kertoo lisäksi selvittäneensä kirkonkirjoista, että äidin nimi todellisuudessa olikin Elina Makropulos, joka oli kotoisin Kreetan saarelta. Täten tuntuu todennäköiseltä hänen mielestään, ettei Albert Gregor voi olla perijä. Vasta kun joku Markopulos ilmestyy luovuttaa Prus maatilaa ja asiakirjat. Emilia Marty yrittää ostaa samassa kansiossa olleet kreikankieliset kirjeet, mutta Prus kieltäytyy ja menee pois. Emilia Marty koettaa saada ne haltuunsa Prusin pojan Janekin avulla. Prus kuulee kuitenkin ehdotuksen ja ehkäisee aiheet. Emilia Marty tarjoaa maksuksi kirjeistä Prusille yhteisen yön seikkailua. Siihen Prus suostuu.

I I I n ä y t ö s

Emilia Martyn hotellihuone seuraavana aamuna. Prus luovuttaa Emilia Martylle sopimuksen mukaisesti sinetöidyn kirjeen. Samalla tulee viesti, Janek on tehnyt itsemurhan. Prus syyttää Emilia Martya tästä, mutta laulajatar on täysin välinpitämätön tapahtuneesta. Hauk-Schendorf tulee noutamaan Emilia Martya Espanjanmatkalle. Ennenkuin he ennättävät lähteä tulevat Christa, Gregor, Vitek ja vihdoin Kolenaty, joka tiukkaan sävyyn kuulustelee laulajatarta ja syyttää häntä petoksesta ja kavalluksesta. Emilia Marty puolustautuu, mutta lopuksi kertoo koko tarinansa.

Hän syntyi Prahassa vuonna 1576 keisari Rudolf II:n hovialkemisti Hieronymus Makropuloksen tyttärenä ja sai nimekseen Elina. Keisari oli määrännyt Makropuloksen valmistamaan sellaisen nesteen, joka takaisi nuoruuden kolmeksisadaksi vuodeksi. Nesteen vaikutusta kokeiltiin Elinaan. Hän oli viikon tiedottomana ja keisari otaksuikin Makropuloksen valmistaneen myrkyn raivatakseen hänet, keisarin, pois tieltä. Makropulos vangittiin ja Elina pakeni Unkariin valmistusohje mukanaan. Siitä lähtien hän on elänyt eri nimillä, jotka kaikki kuitenkin ovat alkaneet kirjaimilla E. M. Hän on myös arvoituksellinen Elian MacGregor. Albert Gregor on siis hänen jälkeläisensä ja tämän esi-isälle Ferdinand Prusille Elina Makropulos aikanaan luovutti nesteen valmistusohjeen. Sitä käyttämättä Ferdinand Prus kätki sen testamentin ohella arkistokaappiinsa. Nyt tarvitsisi Elina Makropulos välttämättä valmistusohjetta, sillä kolmesataa vuotta on kohta kulunut ja hän pelkää kuolemaa. Siksi hän puuttui perintökiistaan saadakseen sen haltuunsa.

Kukaan ei usko moista tarinaa, mutta Elina Makropulos - Emilia Marty tuntee itsensä kuolemanväsyneeksi. Hän toteaa, että päättämätön elämä on tarkoituksetonta ja vain kuolema on vapauttava siitä. Siksi hän haluaa kuolla ja tarjoaa valmistusohjetta Christalle. Christa oi sitä huoli, vaan polttaa sen. Elina Makropulos - Emilia Marty kaatuu kuolleen maahan.